

**державна служба України з надзвичайних ситуацій
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ**

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
МЕРЕЖІ ОСВІТНІХ УСТАНОВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ**

ВИПУСКНА РОБОТА

на тему:

**Методичний супровід практичної підготовки суб'єктів господарювання:
«Методичні рекомендації щодо проведення спеціального об'єктового
тренування з питань цивільного захисту на суб'єктах господарювання»**

слухача групи № 13-КПК/НМЦ

Соляник В'ячеслава Яковича

Керівник роботи: _____

До захисту: _____

КИЇВ 2018

ЗМІСТ

Вступ	3
1.Організація проведення методичного супроводу спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту на суб'єктах господарювання.....	4
2.Проведення методичного супроводу спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту на суб'єктах господарювання	11
Висновки	26
Перелік умовних скорочень	27
Список використаних джерел	28
<i>Додаток 1: Методичний супровід спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту на суб'єктах господарювання</i>	30
<i>Додаток 2: Угода про співпрацю</i>	31
<i>Додаток 3: План методичного супроводу спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту на суб'єкті господарювання</i> ...34	34
<i>Додаток 4: План проведення інструктажів до підготовки проведення спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту на суб'єкті господарювання</i>	38
<i>Додаток 5: Звіт про організацію проведення спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту</i>	42

Вступ

Спеціальні об'єктові тренування з питань цивільного захисту (далі – СОТ з питань ЦЗ) є формою практичної підготовки працівників, зокрема керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту (далі – ЦЗ), що визначає в цілому готовність суб'єктів господарювання (далі – СГ) до реалізації інструкцій щодо дій персоналу СГ у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій (далі – НС), планів локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, ЦЗ на особливий період.

Щороку керівниками СГ затверджуються, після попереднього погодження з виконавчими органами міських (районних у місті) рад, районними (міськими) державними адміністраціями та територіальними органами ДСНС України, графіки проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань ЦЗ.

На підставі таких графіків, виконавчими органами міських (районних у місті) рад, районними, державними адміністраціями затверджуються плани-графіки проведення практичної підготовки осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту (далі – Плани-графіки).

Згідно з цими план-графіками педагогічні працівники Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області (далі – Центр) здійснюють методичний супровід СОТ з питань ЦЗ на СГ.

1. Організація проведення методичного супроводу спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту на суб'єктах господарювання

Методичний супровід СОТ з питань ЦЗ на СГ – це комплекс заходів, що здійснюється педагогічними працівниками Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області для надання їм методичної допомоги у підготовці та проведенні цих тренувань (додаток 1).

Методичний супровід СОТ з питань ЦЗ проводиться згідно із затвердженими місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування планами-графіками проведення практичної підготовки осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів ЦЗ на СГ та організаційно-методичними вказівками з питань ЦЗ на рік.

Для забезпечення проведення методичного супроводу СОТ з питань ЦЗ на СГ Центром розроблена Навчальна програма методичного супроводу практичної підготовки до дій у НС на СГ «Підготовка та проведення спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту».

Майстри виробничого навчання курсів (циклу практичної підготовки Центру (далі – МВН Центру) здійснюють методичний супровід підготовки та проведення СОТ з питань ЦЗ на СГ.

Загальний час проведення методичного супроводу підготовки та проведення СОТ з питань ЦЗ на СГ складає до 40 академічних годин.

Метою методичного супроводу практичної підготовки СГ, які проводять СОТ з питань ЦЗ, є:

2. Практичне відпрацювання методики проведення СОТ з питань ЦЗ.
3. Опанування працівниками СГ необхідного обсягу знань і вмінь з питань запобігання, реагування, зменшення ризиків виникнення і пом'якшення

наслідків НС та їх практичного застосування у ході проведення СОТ з питань ЦЗ.

4. Надання пропозицій керівництву СГ щодо підготовки та проведення СОТ з питань ЦЗ.
5. Інформаційно-методичне обслуговування потреб СГ з питань планування та здійснення заходів ЦЗ.
6. Організація навчання працівників СГ за програмами підготовки працівників до дій у НС.
7. Надання необхідної методичної допомоги СГ з відпрацювання плануючих документів ЦЗ, інструкцій щодо дій персоналу СГ у разі загрози або виникнення НС, планів локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, ЦЗ на особливий період, планів (схем) евакуації людей на випадок пожежі та інструкцій про заходи пожежної безпеки.

На основі Планів-графіків курсами (циклом практичної підготовки) Центру розробляється річний графік забезпечення методичного супроводу СГ, що проводять спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань ЦЗ.

Наявність цього графіку є підставою для роботи МВН Центру на СГ. Щомісяця на курсах (циклі практичної підготовки) Центру відпрацьовується розклад занять з методичного супроводу практичної підготовки на СГ, які проводять спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань ЦЗ. Згідно цих розкладів занять МВН Центру здійснюють методичний супровід підготовки і проведення СОТ з питань ЦЗ на СГ.

В процесі підготовки СОТ з питань ЦЗ МВН Центру та працівники СГ обговорюють та узгоджують наступні питання:

1. Мету проведення методичного супроводу СОТ з питань ЦЗ.

2. Порядок функціонального навчання керівного складу та фахівців СГ, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань ЦЗ у Центрі.

3. Порядок надання методичної і практичної допомоги щодо розробки плануючих документів для проведення СОТ з питань ЦЗ.

4. Порядок організації і проведення інструктивно-методичних занять (далі – ІМЗ), інструктажів та консультацій для підготовки учасників СОТ з питань ЦЗ.

5. Ступінь участі представників Центру у проведенні тренування та підготовки необхідних даних для підведення підсумків і підготовки звіту про організацію і проведення СОТ з питань ЦЗ.

6. Інші питання, які необхідно розглянути для якісної підготовки і проведення СОТ з питань ЦЗ.

Після обговорення та узгодження всіх питань стосовно організації методичного супроводу тренування між керівником СГ та Центром укладається Угода про співпрацю.

З підписання цієї Угоди розпочинається методичний супровід підготовки та проведення СОТ з питань ЦЗ МВН Центру на СГ.

Для проведення методичного супроводу СОТ з питань ЦЗ МВН Центру складають:

1. План методичного супроводу СОТ з питань ЦЗ на СГ
2. План проведення ІМЗ для підготовки проведення СОТ з питань ЦЗ на СГ.
3. План проведення інструктажів для підготовки проведення СОТ з питань ЦЗ на СГ.

Робота МВН Центру з методичного супроводу СОТ з питань ЦЗ відображається у журналах обліку їх роботи.

Організація, підготовка і проведення СОТ з питань ЦЗ здійснюється у ході:

- підготовчого періоду;
- періоду проведення тренування;

- періоду узагальнення підсумків тренування.

Протягом підготовчого періоду СОТ з питань ЦЗ методичний супровід здійснюється шляхом проведення МВН Центру занять на навчально-виробничій базі СГ та Центру під час яких:

- надається консультаційно-методична допомога керівництву СГ стосовно навчання персоналу за програмами підготовки працівників до дій у НС;
- проводиться ознайомлення з інструкціями щодо дій персоналу СГ у разі загрози або виникнення НС, планами локалізації та ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, планами ЦЗ на особливий період, інструкціями про заходи пожежної безпеки, планами (схемами) евакуації людей на випадок пожежі;
- здійснюється залучення МВН Центру, керівника тренуванням, працівників штабу керівництва тренуванням, учасників тренування до роботи у спільних нарадах і семінарах;
- надається методична допомога у розробці плануючих документів з підготовки та проведення СОТ з питань ЦЗ;
- МВН Центру, на спеціально організованих керівником СГ ІМЗ, здійснюється підготовка учасників СОТ з питань ЦЗ до його проведення;
- проводяться інструктажі з працівниками, які на час тренування призначаються керівниками на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт та/або залучаються до проведення таких заходів і робіт;
- проводиться підготовка навчально-виробничої бази з відпрацювання практичних заходів під час проведення СОТ з питань ЦЗ.

З початком методичного супроводу СОТ з питань ЦЗ керівник СГ разом з МВН Центру визначає категорії працівників, з якими планується проведення занять та уточнює питання, на які треба звернути увагу.

МВН Центру планують методичний супровід заходів практичної підготовки під час проведення СОТ з питань ЦЗ шляхом проведення:

- консультацій;

- інструктажів;
- семінарів-практикумів;
- індивідуальних занять;
- доповідей;
- повідомлень;
- обговорень (круглі столи);
- показових заходів;
- надання роз'яснень;
- надання методичних рекомендацій;
- оформлення зразків документів;
- проведення інструктивно-методичних занять;
- участі у практиці з проведення СОТ з питань ЦЗ.

Консультація проводиться з метою надання МВН Центру кваліфікаційної допомоги СГ для вирішення певних проблем (задач) з ЦЗ в межах чинної законодавчої та нормативно-правової бази.

За формою проведення консультації можуть бути тематичними або поточними, усними або письмовими.

Тематичні консультації дозволяють глибоко та різнобічно розглянути певне питання, докладно розкрити змістовність теми.

Поточні консультації – це консультації з різних питань стосовно ЦЗ, які виникають у працівників СГ у ході їх професійної діяльності при підготовці СОТ з питань ЦЗ.

Плани проведення консультацій МВН Центру не складаються.

Інструктажі проводяться з працівниками, які на час тренування призначаються керівниками на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт та/або залучаються до проведення таких заходів робіт.

Під час інструктажів, з учасниками СОТ з питань ЦЗ проводяться заняття за наступними темами:

1. Загальні вимоги щодо позначень (знаки, покажчики, прапорці, пояснювальні написи), що використовуються для імітації на навчальних місцях (ділянках) призначених для проведення практичних заходів СОТ з питань ЦЗ.
2. Проведення рекогносцировки навчально-виробничої бази для проведення СОТ з питань ЦЗ згідно з планом рекогносцировки місць практичного відпрацювання питань тренування.
3. Практична підготовка навчально-виробничої бази для проведення СОТ з питань ЦЗ.
4. Перевірка комісією СГ стану підготовки навчально-виробничої бази до проведення СОТ з питань ЦЗ.

МВН Центру для проведення інструктажів складають плани їх проведення.

Інструктивно-методичні заняття проводяться з метою підготовки керівництва СГ до якісного проведення СОТ з питань ЦЗ (вибору і застосуванню методів та прийомів навчання, раціонального використання навчального часу і матеріально-технічних засобів).

Місце, час проведення та тематику ІМЗ визначає керівник СГ.

Заняття проводяться МВН Центру на навчально-виробничій базі СГ.

У ході проведення ІМЗ також відпрацьовуються плануючі документи з проведення СОТ з питань ЦЗ.

Для якісного проведення занять учасники занять розподіляються в групи від 5 до 15 осіб.

МВН Центру для проведення ІМЗ складають плани їх проведення.

У ході практики з проведення СОТ з питань ЦЗ МВН Центру:

- здійснюють посередницькі функції при керівникові тренування шляхом створення навчальної обстановки, її нарощування, контролю і оцінки дій учасників тренування щодо оперативності оцінки обстановки,

прийняття рішень і відпрацювання учасниками тренування алгоритмів дій з організації та здійснення заходів, передбачених інструкціями щодо дій персоналу СГ у разі загрози або виникнення НС та планами ЦЗ;

- приймають участь у підготовці та проведенні загального розбору з відпрацювання навчальних питань за планом проведення тренування.

У ході загального розбору МВН Центру приймають участь у розборі та оцінюванні всіх практичних заходів тренування, аналізі та оцінці дій тих, хто навчається, надають методичну допомогу керівництву СГ у постановці завдань з усунення недоліків, виявлених у ході проведення тренування.

МВН Центру беруть участь у відпрацюванні звіту про організацію проведення СОТ з питань ЦЗ.

Кінцева мета методичного супроводу – оснащення суб'єктів господарювання методикою здійснення заходів ЦЗ з метою якісної підготовки та проведення СОТ з питань ЦЗ.

2. Проведення методичного супроводу спеціального об'єктового тренування з питань ЦЗ на суб'єктах господарювання.

Методичний супровід СОТ з питань ЦЗ на СГ включає (додаток 2):

1. Надання консультаційно-методичної допомоги суб'єкту господарювання з питань цивільного захисту та проведення навчання працівників діям у надзвичайних ситуаціях, яке проводиться за наступними напрямкам:

1.1. Надання консультаційно-методичної допомоги СГ у відпрацюванні документів з питань ЦЗ та підготовці навчально-матеріальної бази до проведення навчання працівників діям у НС.

1.1.1. Надання консультаційно-методичної допомоги СГ у відпрацюванні документів з питань ЦЗ відбувається під час ознайомлення МВН Центру зі станом організації і відпрацювання документів з питань ЦЗ.

До таких документів належать:

1. Організаційно-розпорядчі документи.
2. Документи щодо планування заходів з питань ЦЗ.
3. Документи щодо утворення та діяльності сил ЦЗ.
4. Документи щодо організації зв'язку та оповіщення.
5. Документи щодо організації інженерного захисту.
6. Документи з питань евакуації.
7. Документи з питань радіаційного і хімічного захисту.
8. Документи з питань медичного та біологічного захисту.
9. Документи з питань підготовки органів управління та навчання населення діям у НС.
10. Документи з питань створення та використання матеріальних резервів.
11. Документи з питань техногенної безпеки.

12. Документи з питань пожежної безпеки.
13. Документи з питань пожежно-рятувальних робіт.

У ході роботи МВН Центру надають керівництву СГ свої пропозиції і допомогу у коригуванні документів ЦЗ з метою їх використання при підготовці і проведенні СОТ з питань ЦЗ.

Окрім цього, МВН Центру, сумісно з особою з питань ЦЗ, проводять коригування усіх документів з ЦЗ на СГ.

Особлива увага приділяється коригуванню документів сил цивільного захисту суб'єкту господарювання, а саме:

1. Схем організації пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони СГ.
2. Штатно-посадових списків.
3. Відомостей обліку чисельності працівників та забезпеченість основними видами техніки і майна пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони СГ.
4. Табелів оснащення пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони СГ.
5. Посадовим інструкціям працівників пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони СГ.
6. Схемам оповіщення працівників пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони СГ.
7. Планам приведення пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони СГ до виконання завдань за призначенням.
8. Положенням про пожежно-рятувальні підрозділи добровільної пожежної охорони СГ.

Особлива увага приділяється пожежно-рятувальним підрозділам добровільної пожежної охорони СГ, які безпосередньо будуть залучатися до участі у підготовці та проведенні СОТ з питань ЦЗ.

1.1.2. Надання консультаційно-методичної допомоги суб'єкту господарювання у підготовці навчально-матеріальної бази до проведення навчання працівників діям у НС.

До навчально - матеріальної бази ЦЗ СГ відносяться навчальний клас, навчальний пункт та інформаційно-довідковий куток з питань ЦЗ.

Навчальний клас – приміщення для занять та кімната для збереження приладів, навчального майна та навчально-наочних посібників для навчання працівників діям у НС.

Навчальний пункт – спеціальне приміщення, оснащене навчальними, навчально-наочними посібниками та іншим майном для проведення навчання і просвітницької роботи щодо практичних дій працівників у разі виникнення НС.

Інформаційно-довідковий куток з питань ЦЗ – спеціально виділене місце, у якому оформлюються тематичні стенди та розміщуються інші наочні посібники, що забезпечують донесення до працівників СГ інформації за програмами підготовки працівників до дій у НС та повідомлень, на основі аналізу особливостей виробничої діяльності та місцевих умов, про небезпеки, які можуть спричинити НС.

Під час ознайомлення з навчально-матеріальною базою СГ і визначення стану її готовності до проведення СОТ з питань ЦЗ МВН Центру надають керівництву СГ пропозиції щодо її удосконалення та, в разі потреби, методичну допомогу з усунення виявлених недоліків.

1.2. Надання консультаційно-методичної допомоги суб'єкту господарювання в організації і методиці навчання працівників за програмами підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях.

Навчання працівників СГ за програмами підготовки до дій у НС передбачає:

за програмою загальної підготовки працівників СГ - вивчення інформації, що міститься у планах реагування на НС, про дії в умовах загрози і виникнення НС, а також оволодіння навичками надання першої допомоги потерпілим, користування засобами індивідуального і колективного захисту;

за програмою додаткової підготовки з техногенної безпеки працівників об'єктів підвищеної небезпеки - поглиблення знань з питань техногенної безпеки, джерел небезпеки, що за певних обставин можуть спричинити виникнення НС на об'єкті підвищеної небезпеки, та небезпечних речовин, що виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються на його території;

за програмою пожежно-технічного мінімуму для працівників, зайнятих на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, - підвищення рівня загальних пожежно-технічних знань, вивчення правил пожежної безпеки з урахуванням особливостей виробництва, ознайомлення з протипожежними заходами та діями у разі виникнення пожежі, оволодіння навичками використання наявних засобів пожежогасіння;

за програмою прискореної підготовки працівників до дій в особливий період - навчання способам захисту від наслідків НС, спричинених застосуванням засобів ураження в особливий період, що здійснюється СГ, які продовжують роботу у воєнний час, і розпочинається одночасно з уведенням в дію планів ЦЗ на особливий період.

При наданні консультаційно-методичної допомоги суб'єкту господарювання в організації і методиці навчання працівників за програмами підготовки до дій у НС МВН Центру надають методичну допомогу у коригуванні:

1. Переліку навчальних груп.
2. Розкладів занять.
3. Графіків надання консультацій.
4. Журналів навчання.
5. Методичних розробок.

6. Планів проведення занять.
7. Переліку посадових осіб і працівників, які проходять навчання.
8. Навчальних та наочних посібників.
9. Переліку навчальної літератури з питань ЦЗ.
10. Методичних рекомендацій з питань ЦЗ.
11. Бази нормативно-правових актів з питань ЦЗ.
12. Графіків проведення СОТ з питань ЦЗ.
13. Звітів про проведення СОТ з питань ЦЗ.

МВН Центру надають консультаційно-методичну допомогу керівництву СГ в усуненні виявлених недоліків.

1.3. Надання інформаційної підтримки суб'єкту господарювання та забезпечення його необхідними навчально-методичними матеріалами для навчання працівників діям у надзвичайних ситуаціях.

МВН Центру знайомляться з усіма програмами та навчально-методичними матеріалами з питань навчання працівників СГ діям у НС і при необхідності надають інформаційну підтримку та методичну допомогу у їх розробці.

Суб'єкт господарювання повинен мати:

1. Програму загальної підготовки працівників до дій у НС.
2. Програму додаткової підготовки з техногенної безпеки працівників об'єктів підвищеної небезпеки.
3. Програму пожежно-технічного мінімуму для працівників, зайнятих на роботах з підвищеною пожежною небезпекою.
4. Програму прискореної підготовки працівників до дій в особливий період.
5. Програму для проведення вступного протипожежного інструктажу.
6. Програму для проведення первинного протипожежного інструктажу.

7. Програму підготовки пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони.
8. Перелік питань для перевірки знань з результатів первинного й повторного протипожежних інструктажів.
9. Перелік питань для перевірки знань з пожежної безпеки.
10. Методичні розробки для проведення занять за програмами підготовки працівників діям у НС.
11. Методичні рекомендації з питань ЦЗ.
12. Навчально-наочні посібники.
13. Навчальну літературу.
14. Методичні матеріали для оформлення інформаційно-довідкових кутків з питань ЦЗ.
15. Зразки стендів та плакатів з питань ЦЗ.
16. Посібники за програмами підготовки працівників до дій у НС.

Звертається увага на відповідність всіх методичних і навчальних матеріалів вимогам нормативної бази з питань ЦЗ.

У разі потреби МВН Центру надають свої пропозиції і допомогу керівництву СГ в усуненні виявлених недоліків.

2. Надання методичної допомоги суб'єкту господарювання у розробці документів з організації та проведення спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту.

МВН Центру у ході проведення ІМЗ, на підставі плану керівника СГ «Про підготовку та проведення спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту» надають учасникам тренування методичну допомогу у відпрацюванні плануючих і звітних документів, а саме:

2.1. Для підготовки до СОТ з питань ЦЗ:

1. Календарний план підготовки СОТ з питань ЦЗ.
2. Алгоритм підготовки та проведення СОТ з питань ЦЗ.

3. Перелік та термін відпрацювання документів, які розроблюються у період підготовки, проведення і підбиття підсумків СОТ з питань ЦЗ.
4. Обов'язки учасників СОТ з питань ЦЗ.

2.2. Для проведення СОТ з питань ЦЗ:

1. План проведення СОТ з питань ЦЗ.
2. План проведення тренування пожежно-рятувального підрозділу добровільної пожежної охорони.
3. Графік нарощування обстановки з переліком ввідних.
4. План імітації на СОТ з питань ЦЗ.
5. Імітаційні талони.
6. План об'єкту з графічним показом ділянок, рубежів, пунктів відтворення обстановки та переліком засобів імітації.
7. Схема розгортання сил та засобів у місцях (ділянках) відпрацюваннях практичних заходів та їх зміст.
8. Табелі термінових донесень за тренуванням.
9. План рекогносцировки місць практичних заходів.
10. Методика визначення втрат на СОТ з питань ЦЗ.
11. Основні знаки та покажчики, які використовуються для імітації на СОТ з питань ЦЗ.
12. Наказ про створення комісії з оцінки готовності (допуску) персоналу до проведення СОТ з питань ЦЗ.
13. Акт оцінки готовності (допуску) персоналу до проведення СОТ з питань ЦЗ.
14. Заходи безпеки під час проведення СОТ з питань ЦЗ.
15. Особисті плани працівників штабу керівництва тренуванням.
16. Схема організації зв'язку на СОТ з питань ЦЗ.
17. Протокол засідання комісії з НС при проведенні СОТ з питань ЦЗ.

2.3. Для узагальнення підсумків СОТ з питань ЦЗ:

1. План усунення недоліків, виявлених під час проведення СОТ з питань ЦЗ.
2. Протокол розширеного засідання комісії з питань НС.
3. Наказ про стан готовності СГ до вирішення завдань ЦЗ.
4. Наказ про підсумки проведення СОТ з питань ЦЗ.
5. Звіт про організацію проведення СОТ з питань ЦЗ.

У разі потреби МВН Центру надають свої пропозиції і допомогу в усуненні виявлених недоліків.

3. Надання методичної допомоги суб'єкту господарювання у підготовці учасників спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту.

МВН Центру, у ході проведення ІМЗ, відпрацьовують з учасниками СОТ з питань ЦЗ наступні питання:

1. Вивчення порядку організації та проведення СОТ з питань ЦЗ.
2. Вивчення обов'язків керівником тренування, працівниками штабу керівництва тренуванням, працівниками, які призначаються керівниками на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт при проведенні СОТ з питань ЦЗ.
3. Відпрацювання працівниками штабу керівництва тренуванням особистих планів з проведення СОТ з питань ЦЗ.
4. Вивчення методики роботи об'єктової комісії з питань ЦЗ, спеціальної комісії з ліквідації наслідків НС техногенного та природного характеру об'єктового рівня, штабу з ліквідації НС СГ, пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони, керівника робіт з ліквідації наслідків НС та об'єктових евакуаційних органів у ході проведення СОТ з питань ЦЗ.
5. Вивчення організації та методики проведення занять з підготовки тих, хто навчається до дій у НС.

6. Підготовка навчально-матеріальної бази для проведення занять з підготовки до СОТ з питань ЦЗ.
7. Вивчення загальних заходів безпеки при проведенні СОТ з питань ЦЗ, інструкцій про заходи безпеки та планів (схем) евакуації людей на випадок пожеж.
8. Перевірка знань відповідних нормативно-правових актів з ЦЗ учасників СОТ з питань ЦЗ.
9. Вивчення алгоритму дій учасниками тренування з організації та здійснення заходів, передбачених інструкціями щодо дій персоналу СГ у разі загрози або виникнення НС та планами ЦЗ.
10. Перевірка комісією СГ готовності учасників до проведення СОТ з питань ЦЗ.

У разі потреби МВН Центру надають свої пропозиції і допомогу в усуненні виявлених недоліків.

4. Надання методичної допомоги суб'єкту господарювання у підготовці навчально-виробничої бази з відпрацювання практичних заходів спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту.

МВН Центру, у ході проведення інструктажів, надають методичну допомогу СГ з наступних питань:

1. Вивчення загальних вимог щодо позначень (знаки, покажчики, прапорці, пояснювальні знаки) що використовуються для імітації на навчальних місцях (ділянках) для проведення практичних заходів СОТ з питань ЦЗ.
2. Проведення рекогносцировки навчально-виробничої бази для проведення СОТ з питань ЦЗ згідно з планом рекогносцировки місць практичного відпрацювання питань тренування.
3. Практична підготовка навчально-виробничої бази до проведення СОТ з питань ЦЗ.

4. Перевірка комісією СГ підготовки навчально-виробничої бази до проведення СОТ з питань ЦЗ.

МВН Центру, у ході цієї роботи, надають свої пропозиції і допомагають в усуненні виявлених недоліків.

5. Надання методичної допомоги суб'єкту господарювання у проведенні спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту.

МВН Центру надають методичну допомогу СГ у проведенні СОТ з питань ЦЗ та приймають участь у:

5.1. Відпрацюванні практичних заходів спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту.

Під час СОТ з питань ЦЗ виконуються заходи, що дають змогу:

- перевірити реальність інструкцій щодо дій персоналу СГ у разі загрози або виникнення НС, планів локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, ЦЗ на особливий період;
- визначити рівень готовності до вирішення завдань ЦЗ керівного складу і фахівців СГ;
- забезпечити взаємодію між пожежно-рятувальними підрозділами добровільної пожежної охорони, пожежно-рятувальними підрозділами ДСНС України та підрозділами екстреної медичної допомоги;
- відпрацювати практичні дії персоналу СГ, застосовуючи засоби захисту, в різних режимах функціонування Єдиної державної системи ЦЗ та її ланок.

Практичні заходи тренування проводяться з імітацією руйнувань, пожеж, вибухів, зон затоплення, зараження, задимлення, аварій на трубопроводах і ємкостях, ступінь яких залежить від навчальних цілей, особливостей СГ, організації та характеру навколишньої місцевості.

У ході практики з проведення СОТ з питань ЦЗ МВН Центру здійснюють посередницькі функції при керівникові тренування шляхом створення навчальної обстановки, її нарощування, контролю і оцінки дій учасників тренування щодо оперативності оцінки обстановки, прийняття рішень і відпрацювання учасниками тренування алгоритмів дій з організації та здійснення заходів, передбачених інструкціями щодо дій персоналу СГ у разі загрози або виникнення НС та планами ЦЗ.

5.2. Проведенні загального розбору спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту.

Після закінчення СОТ з питань ЦЗ, керівник тренування проводить його аналіз та узагальнення підсумків, дає оцінку готовності СГ до реалізації інструкції щодо дій персоналу СГ у разі загрози або виникнення НС, планів локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, ЦЗ на особливий період, у тому числі:

1. Якості відпрацювання плануючих документів СГ з питань ЦЗ.
2. Стану утримання та підготовки до використання за призначенням захисних споруд ЦЗ.
3. Заходів із завчасного накопичення і підтримання у готовності засобів радіаційного та хімічного захисту.
4. Створення матеріального резерву та запасу майна ЦЗ.
5. Стану підготовки керівного складу, органів управління до дій у режимах підвищеної готовності та НС.
6. Готовності до дій пожежно-рятувального підрозділу добровільної пожежної охорони СГ.
7. Функціонування об'єктової (локальної) системи оповіщення та організації порядку доведення до персоналу СГ інформації про загрозу виникнення або виникнення НС.
8. Організації заходів щодо забезпечення пожежної та техногенної безпеки.

За результатами проведеного СОТ з питань ЦЗ керівником СГ видається наказ про стан готовності СГ до вирішення завдань ЦЗ. У разі необхідності, в установленому порядку вносяться уточнення та зміни до відповідних інструкцій щодо дій персоналу СГ у разі загрози або виникнення НС, планів локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, ЦЗ на особливий період та інші документи з питань ЦЗ.

МВН Центру надають методичну допомогу керівнику СГ у підготовці та проведенні загального розбору СОТ з питань ЦЗ.

5.3. Відпрацюванні звіту про організацію проведення спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту.

МВН Центру приймають участь і надають методичну допомогу керівнику СГ у відпрацюванні звіту про організацію проведення СОТ з питань ЦЗ (додаток 7).

При складанні звіту про організацію проведення СОТ з питань ЦЗ оцінюються:

1. Готовність, на період проведення тренування, СГ до реалізації інструкцій щодо дій персоналу СГ у разі загрози або виникнення НС, планів локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, ЦЗ на особливий період.
2. Повнота і якість відпрацювання плануючих документів з тренування.
3. Відповідність відтворення (імітації) навчальної обстановки характеру виробництва, відповідність ввідних даних щодо обсягу, ступеня деталізації, джерел та часу їх надходження з урахуванням реальних можливостей. Зміст ввідних даних щодо розвитку обстановки.
4. Дії органів управління.
5. Дії пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони.
6. Відпрацювання сигналів оповіщення ЦЗ і дій персоналу СГ за ними.
7. Перелік робіт, виконаних з метою удосконалення складових системи ЦЗ СГ у період підготовки та проведення СОТ з питань ЦЗ.

8. Перелік розроблених матеріалів з моделювання надійності роботи СГ у разі можливого впливу аварій і НС на інженерно-технічний комплекс СГ для проведення подальших організаційних, технологічних та інженерно-технічних заходів.

Для якісного проведення СОТ з питань ЦЗ на СГ МВН Центру повинні враховувати наступні поради:

1. Робота на СГ повинна починатися із встановлення контакту на засадах взаємоповаги і толерантності. МВН Центру повинні донести до тих хто навчається той факт, що не ставлять за ціль - контролювати діяльність СГ у сфері ЦЗ, а намагаються всебічно допомогти у підготовці та проведенні СОТ з питань ЦЗ.

2. В першу чергу, МВН Центру повинні ознайомитися з реальним станом організації ЦЗ на СГ. Необхідно, разом з особою з питань ЦЗ СГ, окреслити спектр проблем, вирішення яких допоможе проведенню заходів СОТ з питань ЦЗ на гідному рівні. Таким чином виробляється спільний план співпраці.

3. Аналіз стану заходів з ЦЗ має проводитися в атмосфері співпраці і порозуміння. Під час обговорення питань слід спонукати учасників СОТ з питань ЦЗ до того, аби недоліки, позитивні зрушення в роботі та шляхи подолання проблем висловлювалися ними самими.

4. МВН Центру не повинні надавати правильні рішення проблем і висувати безапеляційні вимоги та судження.

5. МВН Центру повинні розуміти, що їх роль у діяльності СГ не вичерпується із завершенням тренування. Увага до розвитку стану ЦЗ на СГ, систематичні відвідування, готовність до співпраці та допомоги дають позитивний результат.

6. МВН Центру повинні постійно підвищувати свій рівень професійної компетентності та майстерності, збагачувати свій досвід, у будь-який час слід бути готовими до вирішення питань проблемного характеру та розв'язання

несподіваних ситуацій, які можуть виникнути у ході підготовки та проведення СОТ з питань ЦЗ.

У ході методичного супроводу СОТ з питань ЦЗ на СГ, для якісної підготовки їх керівників і працівників, МВН Центру необхідно проявляти гнучкість, винахідливість, наполегливість, педагогічний такт та принциповість у роботі.

Обов'язки керівництва спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту.

Керівник СОТ з питань ЦЗ зобов'язаний:

- знати вимоги документів з питань попередження та реагування на НС, дійсний стан справ на об'єкті, рівень готовності керівного складу і формувань ЦЗ до практичного виконання заходів ЦЗ;
- визначити у наказі «Про підготовку та проведення СОТ з питань ЦЗ» основні вихідні дані СОТ з питань ЦЗ захисту: тему, мету і завдання, етапи і навчальні питання, склад керівництва і учасників, час і місце дій сил і засобів, обсяг і порядок обладнання навчальних місць для створення фронту робіт (матеріали, сили, строки, конкретні ділянки), питання матеріального, технічного, фінансового, медичного забезпечення;
 - керувати розробкою документів з СОТ з питань ЦЗ, підготовкою його учасників;
- досягати в ході СОТ з питань ЦЗ повного і якісного відпрацювання навчальних питань шляхом послідовного нарощування та ускладнення обстановки, здійснення систематичного контролю особисто і через заступників (помічників) за діями тих, хто навчається;
- забезпечити суворе дотримання всіма учасниками заходів безпеки, збереження матеріальних цінностей суб'єкту господарювання і власності громадян, економії витрат матеріально-технічних засобів, які виділяються на СОТ з питань ЦЗ;

- по завершенні СОТ з питань ЦЗ, підготувати і провести його розбір з керівництвом, у ході якого дати оцінку практичним діям учасників і визначити шляхи усунення недоліків;
- організувати розробку наказу «Про підсумки проведення СОТ з питань ЦЗ».

ВИСНОВКИ

Проведення СОТ з питань ЦЗ здійснюється з метою:

- відпрацювання їх учасниками алгоритмів дій з організації та здійснення заходів, передбачених інструкціями щодо дій персоналу СГ у разі загрози або виникнення НС та планами ЦЗ;
- відпрацювання практичних навичок керівного складу та фахівців сил ЦЗ, необхідних для запобігання виникненню НС, захисту населення і територій у разі їх виникнення;
- проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт та перевірки готовності сил ЦЗ СГ.

Для якісного планування питань практичної підготовки СГ з проведення СОТ з питань ЦЗ, його керівник повинен враховувати весь досвід навчання працівників діям у НС на протязі щорічного періоду об'єктової підготовки з ЦЗ.

Показником результативності виконання завдань методичного супроводу СОТ з питань ЦЗ на СГ виступають розроблені Центром і затверджені установленим порядком на СГ програми з підготовки працівників до дій у НС, методичні розробки для проведення занять за їх темами, методичні рекомендації з проведення СОТ з питань ЦЗ, тематичне наповнення інформаційно-довідкових кутків з питань ЦЗ та якість відпрацювання СГ плануючих документів з питань ЦЗ.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ДСНС України	- Державна служба України з надзвичайних ситуацій
МВС України	- Міністерство внутрішніх справ України
КМУ	- Кабінет міністрів України
ЄДС ЦЗ	- Єдина державна система цивільного захисту
НМЦ ЦЗ та БЖД (Центр)	- Навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності
НС	- надзвичайна ситуація
ЦЗ	- цивільний захист
Суб'єкт господарювання	- підприємства, установи та організації незалежно від форм власності
СОН з питань ЦЗ	- спеціальне об'єктове навчання з питань цивільного захисту
СОТ з питань ЦЗ	- спеціальне об'єктове тренування з питань цивільного захисту
ІМЗ	- інструктивно-методичні заняття

Список використаних джерел

1. Конституція України.
2. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI.
3. Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-III «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 р. № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту».
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 р. № 841 «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру».
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.10.2013 року № 819 «Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту» (зі змінами ПКМУ від 28.03.2018 р. № 230).
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2013 р. № 787 «Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту».
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 № 138 «Деякі питання використання захисних споруд цивільного захисту».
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 443 «Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту».
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2015 р. № 775 «Про затвердження Порядку створення та використання матеріальних резервів

для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій».

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 19.08.2002 р. № 1200 «Про затвердження Порядку забезпечення населення і працівників формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної і хімічної розвідки, дозиметричного і хімічного контролю».
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.10.2013 р. № 729 «Про затвердження Порядку організації та проведення професійної підготовки, підвищення кваліфікації основних працівників професійних аварійно-рятувальних служб».
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2015 р. № 101 «Про затвердження типових положень про функціональну і територіальну підсистему Єдиної державної системи цивільного захисту».

**Методичний супровід
спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту на суб'єктах
господарювання**

Методичний супровід спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту проводиться згідно із затвердженими місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування планами-графіками проведення практичної підготовки осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту на суб'єктах господарювання та організаційно-методичними вказівками з питань цивільного захисту на рік

Проведення методичного супроводу спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту на суб'єктах господарювання майстрами виробничого навчання курсів (циклу практичної підготовки) НМЦ ЦЗ та БЖД Запорізької області

У ході проведення методичного супроводу СОТ з питань ЦЗ майстрами виробничого навчання курсів (циклу практичної підготовки) НМЦ ЦЗ та БЖД Запорізької області проводиться підготовка керівного складу та персоналу суб'єкту господарювання для забезпечення його успішного проведення на спеціально організованих керівником суб'єкту господарювання інструктивно-методичних, індивідуальних заняттях, групових інструктажах та консультаціях за попередньо узгодженим з суб'єктом господарювання переліком навчально-виробничих робіт

УГОДА ПРО СПІВПРАЦЮ № 22

м. Запоріжжя

«09» січня 2018 р.

Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області, далі іменованій **«Сторона 1»**, в особі начальника Центру Гарькушки Віктора Володимировича, який діє на підставі Статуту, з однієї сторони, та Товариство з обмеженою відповідальністю «Світоч», далі **«Сторона 2»**, в особі директора Кивака В.В., який діє на підставі Статуту, далі іменовані **Сторонами**, уклали цю Угоду про наступне:

1. Предмет Угоди

Угода є основним документом, який забезпечує узгоджену діяльність між **Стороною 1 та Стороною 2** у процесі співпраці. Метою даної Угоди є забезпечення якісної підготовки та проведення спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту.

2. Права та обов'язки сторін

Сторона 1 зобов'язана:

2.1. Узгодити з керівником підприємства терміни проведення навчання керівного складу та учасників в підготовчий період та визначити представників із загального числа педагогічних працівників для участі в заходах, передбачених цією Угодою.

2.2. Забезпечити методичний супровід ТОВ «Світоч», що проводить СОТ з питань ЦЗ (обсяг часу на підготовку – 40 годин) з питань цивільного захисту, а саме:

- надання практичної допомоги у розробленні документів з організації та проведення тренування;
- підготовка учасників тренування, шляхом проведення інструктивно-методичних занять, інструктажів та консультацій;
- участь у підготовці навчальних місць з відпрацювання практичних заходів під час проведення тренування;
- участь у практичних заходах з проведення тренування.

Сторона 1 має право:

2.3. На безперешкодне перебування на території ТОВ «Світоч» (у визначених навчальних місцях) у терміни, узгоджені з керівником, враховуючи режим, встановлений на підприємстві, користування матеріальною базою та документацією, необхідною для виконання завдань за Угодою.

2.4. На безпосередню участь у проведенні тренування у якості посередника.

2.5. На підготовку необхідних даних для підведення підсумків та підготовки звіту про організацію проведення СОТ з питань ЦЗ.

2.6. На здійснення аналізу виконання різних видів діяльності в межах цієї Угоди.

2.7. На участь в аналізі виконання обов'язків Стороною 1 та Стороною 2, передбачених даною Угодою.

Сторона 2 зобов'язана:

2.8. Здійснювати комплекс заходів з навчання працівників з питань цивільного захисту, у тому числі правилам техногенної та пожежної безпеки.

2.9. Визначити порядок та забезпечити доступ педагогічних працівників центру на територію підприємства для виконання заходів методичного супроводу тренування.

2.10. Визначити місця проведення тренування та матеріальну базу, необхідну для якісного проведення заходів, передбачених даною Угодою.

2.11. Сприяти залученню працівників підприємства до заходів методичного та просвітницького характеру, що ініційовані та проводяться **Стороною 1**.

2.12. Визначити осіб з числа керівного складу, що залучаються для участі в заходах, передбачених даною Угодою, забезпечити їх участь у заходах практичної підготовки, які проводяться **Стороною 1**.

2.13. Підготувати звіт за результатами тренування, один примірник якого передати **Стороні 1**.

2.14. Пропагувати результати діяльності **Сторін** у рамках даної Угоди.

Сторона 2 має право:

2.15. Залучати сторонні організації для здійснення заходів згідно предмету Угоди за погодженням із **Стороною 1**.

2.16. Брати участь в аналізі виконання обов'язків Стороною 1 та Стороною 2, передбачених даною Угодою.

3. Відповідальність сторін

3.1. **Сторони** несуть відповідальність за невиконання або неналежне виконання покладених на них зобов'язань згідно чинного законодавства.

3.2. Жодна із **Сторін** не несе відповідальності за повне або часткове невиконання будь-яких із своїх зобов'язань, якщо невиконання є наслідком дії форс-мажорних обставин (стихійного лиха, військових дій, інших обставин, які знаходяться позаконтролем **Сторін**).

3.3. **Сторона 1** не несе відповідальності за зобов'язання **Сторони 2** і навпаки.

3.4. Взаємовідносини **Сторін**, які не врегульовані цією угодою, регламентують діючим законодавством України.

4. Інші умови

4.1. Відповідальним від **Сторони 1** при вирішенні питань, що виникають в процесі виконання Угоди є начальник центру Гарькушка В.В. Відповідальним від **Сторони 2** – директор ТОВ «Світоч» Кивак В.В.

4.2. Вирішення суперечок, які будуть виникати при тлумаченні та виконанні положень цієї Угоди, вирішуються шляхом переговорів між **Сторонами**.

4.3. До цієї Угоди можуть вноситися зміни та доповнення, які дійсні лише в тому випадку, якщо вони письмово оформлені та підписані уповноваженими представниками сторін.

4.4. Дана угода не несе за собою жодних фінансових зобов'язань для **Сторін**.

5. Строк дії угоди

5.1. Ця Угода набуває чинності з моменту підписання її **Сторонами** і діє до 16.04.2018 року. Угода може бути розірвана кожною зі **Сторін** достроково з попередженням іншої **Сторони** за один місяць.

5.2. Після закінчення терміну дії Угоди, якщо **Сторони** продовжують виконувати її умови, Угода вважається поновленою на невизначений строк, але кожна зі **Сторін** має право припинити її дію, попередивши іншу сторону за один місяць.

Угоду складено у двох примірниках, по одному для кожної зі **Сторін**.

6. Юридичні адреси та розрахункові рахунки сторін

Сторона 1:

Навчально-методичний центр ЦЗ та
БЖД Запорізької області
69035, м. Запоріжжя,
пр. Соборний, 180-А. Тел. 233-04-13,
34-84-71, 233-35-44
с/р 31254224103493
в Держказначейській службі України, м.
Київ
МФО 820172,
ЄДРПОУ 26317036
Не являється платником ПДВ та
платником податку на прибуток.

Начальник Навчально-методичного
центру ЦЗ та БЖД Запорізької області

В.В. Гарькушка

(підпис)

Сторона 2:

ТОВ «Світоч»
м.Запоріжжя
вул. Теплична, 28
р/р 2600609570 в АБ
«Кліринговий дім»
МФО 300647
М. Київ
ПІН 389830008255
свідоцтво №200151396

Директор ТОВ «Світоч»

В.В.Кивак

(підпис)

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ**

_____ курси III категорії (цикл практичної підготовки)

ПОГОДЖУЮ

Керівник _____
(суб'єкту господарювання)

_____ (підпис, ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач _____ курсів III категорії
(начальник циклу практичної підготовки)

_____ (підпис, ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 20__ р.

ПЛАН

**методичного супроводу спеціального об'єктового тренування з питань
цивільного захисту на _____
(суб'єкт господарювання)**

Підстава: План-графік проведення практичної підготовки осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту на суб'єкті господарювання

Навчальна мета: Опрацювання слухачами навчально-виробничих робіт щодо планування, підготовки та проведення СОТ з питань ЦЗ. Надання пропозицій керівнику СГ щодо підготовки та проведення СОТ з питань ЦЗ. Набуття учасниками СОТ з питань ЦЗ практичних умінь з питань ЦЗ:

1. Практичного відпрацювання методики проведення СОТ з питань ЦЗ.
2. Опанування працівниками СГ необхідного обсягу знань і вмінь з питань запобігання, реагування, зменшення ризиків виникнення і пом'якшення наслідків надзвичайних, аварійних ситуацій і терористичних актів та їх практичного застосування у ході проведення СОТ з питань ЦЗ.
3. Надання пропозицій керівництву СГ щодо підготовки та проведення СОТ з питань ЦЗ.
4. Інформаційно-методичного обслуговування потреб СГ з питань планування та здійснення заходів ЦЗ.
5. Організації навчання працівників СГ за програмами підготовки до дій у НС для якісної підготовки і проведення СОТ з питань ЦЗ.
6. Практичного відпрацювання учасниками СОТ з питань ЦЗ алгоритмів дій з організації та здійснення заходів, передбачених інструкціями щодо дій персоналу СГ у разі загрози або виникнення

НС, планами локалізації і ліквідації наслідків аварій на ОПН, ЦЗ на особливий період.

7. Надання необхідної методичної допомоги суб'єкту господарювання з відпрацювання плануючих документів ЦЗ, інструкцій щодо дій персоналу СГ у разі загрози або виникнення НС, планами локалізації і ліквідації наслідків аварій на ОПН, ЦЗ на особливий період, планів (схем) евакуації людей на випадок пожежі та інструкцій про заходи пожежної безпеки.

Вид навчальних занять: інструктивно-методичні заняття, інструктажі, консультації та практика з проведення СОТ з питань ЦЗ.

Тривалість занять: 40 годин.

Місце проведення: приміщення та територія СГ, а також спеціально обладнані навчальні класи, місця (ділянки) полігону і містечка для проведення практичних заходів СОТ з питань ЦЗ.

Матеріально-технічне забезпечення:

1. Територія, об'єкти ЦЗ СГ.
2. Документація СГ з ЦЗ та проведення СОТ з питань ЦЗ.
3. Навчально-матеріальна база СГ для проведення навчання працівників діям у НС.
4. Навчально-виробнича база з відпрацювання практичних заходів СОТ з питань ЦЗ.
5. Методичні матеріали для проведення занять.
6. Плани проведення занять.

Навчальні питання та розрахунок часу:

№ з/п	Навчальні питання та їх короткий зміст	Час (хв.), вид заняття	Відмітка про виконання
1	2	3	4
1	<i>Надання консультаційно-методичної допомоги суб'єкту господарювання з питань цивільного захисту та проведення навчання працівників діям у надзвичайних ситуаціях.</i>	3	
1.1	Надання консультаційно-методичної допомоги СГ у відпрацюванні документів з питань ЦЗ та підготовці навчально-матеріальної бази до проведення навчання працівників діям у НС.	1 (консультація)	
1.2	Надання консультаційно-методичної допомоги СГ в організації і методиці навчання працівників за програмами підготовки до дій у НС.	1 (консультація)	
1.3	Надання інформаційної підтримки СГ та забезпечення необхідними навчально-методичними матеріалами для навчання працівників діям у НС.	1 (консультація)	
2	<i>Надання методичної допомоги суб'єкту господарювання у розробці документів з підготовки та проведення спеціальних об'єктових тренувань з питань цивільного захисту.</i>	12	
2.1	Розробка та затвердження наказу керівника СГ про підготовку і проведення СОТ з питань ЦЗ.	2 (ІМЗ)	
2.2	Розробка календарного плану підготовки СОТ з питань ЦЗ.	4 (ІМЗ)	
2.3	Розробка плану проведення СОТ з питань ЦЗ.	6 (ІМЗ)	
3	<i>Надання методичної допомоги суб'єкту господарювання у підготовці учасників спеціальних об'єктових тренувань з питань цивільного захисту.</i>	13	
3.1	Вивчення порядку організації та проведення СОТ з питань ЦЗ.	2 (ІМЗ)	
3.2	Вивчення обов'язків керівника, працівників штабу керівництва тренуванням і працівників, які призначаються керівниками на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт при проведенні СОТ з питань ЦЗ.	2 (ІМЗ)	
3.3	Відпрацювання працівниками штабу керівництва тренуванням особистих планів з проведення СОТ з питань ЦЗ.	2 (ІМЗ)	
3.4	Вивчення методики роботи штабу з	2	

	ліквідації НС об'єктового рівня,	(ІМЗ)	
1	2	3	4
	пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони, керівника робіт з ліквідації наслідків НС та об'єктових евакуаційних органів у ході проведення СОТ з питань ЦЗ.		
3.5	Вивчення організації та методики проведення занять з підготовки тих, хто навчається, до дій у НС при підготовці СОТ з питань ЦЗ.	1 (ІМЗ)	
3.6	Вивчення загальних заходів безпеки при проведенні СОТ з питань ЦЗ.	2 (ІМЗ)	
3.7	Перевірка комісією СГ готовності учасників до проведення СОТ з питань ЦЗ.	2 (ІМЗ)	
4	<i>Надання методичної допомоги суб'єкту господарювання у підготовці навчально-виробничої бази до відпрацювання практичних заходів спеціальних об'єктових тренувань з питань цивільного захисту.</i>	4	
4.1	Загальні вимоги щодо позначень (знаки, покажчики, прапорці, пояснювальні написи), що використовуються для імітації на навчальних місцях (ділянках) призначених для проведення практичних заходів СОТ з питань ЦЗ.	1 (інструктаж)	
4.2	Проведення рекогносцировки навчально-виробничої бази для проведення СОТ з питань ЦЗ згідно з планом рекогносцировки місць практичного відпрацювання питань тренування.	1 (інструктаж)	
4.3	Практична підготовка навчально-виробничої бази до проведення СОТ з питань ЦЗ.	1 (інструктаж)	
4.4	Перевірка комісією СГ підготовки навчально-виробничої бази до проведення СОТ з питань ЦЗ.	1 (інструктаж)	
5	<i>Надання суб'єкту господарювання методичної допомоги у проведенні спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту.</i>	8	
5.1	Участь у відпрацюванні практичних заходів СОТ з питань ЦЗ.	6	
5.2	Участь у проведенні загального розбору СОТ з питань ЦЗ.	1	
5.2	Участь у відпрацюванні звіту про організацію проведення СОТ з питань ЦЗ.	1	

Майстер виробничого навчання _____
курсів III категорії

«___» _____ 20__ р.

Додаток 4
Варіант

Заняття проведені		
Назва суб'єкту господарювання	Дата	Підпис МВН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач _____ курсів III категорії (начальник циклу практичної підготовки)

_____ (підпис, ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 20__ р.

План

проведення інструктивно-методичних занять до підготовки проведення спеціального об'єктового тренування з питань цивільного захисту

на _____

(назва суб'єкту господарювання)

№ з/п	Навчальні питання та їх короткий зміст	Час (хв)	Методичні вказівки з проведення методичного супроводу протипожежного тренування
1	2	3	4
1.	Вступна частина.	10 хв.	Знайомство з керівництвом СГ. Відрекомендуватися, доповісти про мету перебування і про час, який передбачений для роботи на СГ.
2	Основна частина	25 год.	
1	Надання методичної допомоги суб'єкту господарювання у розробці документів з підготовки та проведення спеціальних об'єктових тренувань з питань цивільного захисту.	12 год.	Згідно плану методичного супроводу практичної підготовки до дій у НС.
1.1	Розробка та затвердження наказу керівника СГ про підготовку та проведення СОТ з питань ЦЗ.	6	Методична допомога щодо вибору тематики, навчальних цілей та питань, обсягу та характеру практичних завдань тренування, підготовки залучених до тренування осіб, засобів та ступеня імітації, застосування спеціальної техніки, приладів та обладнання, складу навчально-виробничої бази. Визначення структури наказу. Проведення робочої наради з керівником СГ щодо визначення вихідних даних для проведення тренування (тема, навчальні цілі, строк та місця проведення). Призначення керівника тренуванням, штабу керівництва тренуванням, визначення складу тих, хто навчається, порядку їх підготовки і допуску до тренування, строків та обсягу робіт з підготовки місць (ділянок) проведення практичних заходів, відповідальних виконавців за матеріально-технічне забезпечення. Відпрацювання проекту наказу, його затвердження та доведення до виконавців.

1	2	3	4
1.2	Розробка календарного плану підготовки СОТ з питань ЦЗ.	4	<p>Визначення структури календарного плану підготовки тренування.</p> <p>Визначення основних заходів з підготовки до тренування, черги і строків їх виконання, а також осіб, які відповідають за виконання календарного плану за розділами:</p> <ul style="list-style-type: none"> проведення організаційних заходів; розробка документів; підготовка працівників штабу керівництва тренування; підготовка учасників тренування; підготовка навчальних місць та навчально-виробничої бази СГ.
1.3	Розробка плану проведення СОТ з питань ЦЗ.	6	<p>Відпрацювання плану проведення СОТ з питань ЦЗ з визначенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> теми, мети тренування, часу проведення, місця проведення, календарних строків і загальної тривалості тренування, складу учасників; переліку документів для опрацювання тими, хто навчається та порядку залучення пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони і працівників СГ до практичних заходів, що здійснюються у ході тренування. <p>Відпрацювання додатків до плану проведення тренування:</p> <ul style="list-style-type: none"> план об'єкту з графічним показом ділянок, рубежів, пунктів відпрацювання обстановки та переліком засобів імітації; графік нарощування обстановки з переліком ввідних; схеми розгортання сил і засобів у місцях (ділянках) відпрацювання практичних заходів та їх зміст; табелі термінових донесень за тренуванням.
2	<i>Надання методичної допомоги суб'єкту господарювання у підготовці учасників спеціальних об'єктових тренувань з питань цивільного захисту.</i>	13	
2.1	Вивчення порядку організації та проведення СОТ з питань ЦЗ.	2	<p>Вивчення нормативно-правової бази з проведення СОТ з питань ЦЗ.</p> <p>Вивчення питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> інформаційного забезпечення виробничого персоналу та населення, яке мешкає у санітарно-захисній зоні СГ; порядку застосування інструкцій щодо дій персоналу СГ у разі загрози або виникнення НС, планів локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, ЦЗ на особливий період; приведення до готовності роботи систем управління СГ у разі НС;

1	2	3	4
			<p>відпрацювання порядку видачі пристроїв дозиметричного контролю, засобів індивідуального захисту та приведення до готовності захисних споруд ЦЗ; організації радіаційного та хімічного спостереження та дозиметричного контролю; забезпечення виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, гасіння пожежі та проведення відновлювальних робіт.</p>
2.2	<p>Вивчення обов'язків керівника, працівників штабу керівництва тренуванням і працівників, які призначаються керівниками на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт при проведенні СОТ з питань ЦЗ.</p>	2	<p>Вивчення ролі, місця і обов'язків керівника, начальника і працівників штабу керівництва тренуванням, працівників, які призначаються керівниками на навчальних місцях з практичного відпрацювання заходів і робіт при проведенні тренування.</p>
2.3	<p>Відпрацювання працівниками штабу керівництва тренуванням особистих планів з проведення СОТ з питань ЦЗ.</p>	2	<p>Відпрацювання особистих планів працівниками штабу керівництва тренуванням з визначенням: теми, мети і тривалості тренування; складу тих, хто навчається; вихідної обстановки і ходу тренування (дати і часу відпрацювання навчальних питань і очікуваних дій тих, хто навчається за етапами тренування).</p> <p>Визначення ролі і місця працівників штабу керівництва тренуванням при його проведенні.</p> <p>Розробка алгоритму дій працівників штабу керівництва тренуванням при його проведенні.</p> <p>Розробка формалізованих документів учасниками тренування для виконання своїх обов'язків у ході його проведення.</p>
2.4	<p>Вивчення методики роботи штабу з ліквідації НС об'єктового рівня, пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони, керівника робіт з ліквідації наслідків НС та об'єктових евакуаційних органів у ході проведення СОТ з питань ЦЗ.</p>	2	<p>Визначення алгоритму дій посадових осіб штабу з ліквідації наслідків НС об'єктового рівня, пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони, керівника робіт з ліквідації наслідків НС, об'єктових евакуаційних органів для комплексного відпрацювання питань організації і проведення заходів з ліквідації НС, відповідно інструкцій щодо дій персоналу СГ у разі загрози або виникнення НС, локалізації і ліквідації аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, ЦЗ на особливий період.</p> <p>Забезпечення взаємодії між пожежно-рятувальними підрозділами та підрозділами екстреної медичної допомоги в різних режимах функціонування Єдиної державної системи цивільного захисту.</p>
2.5	<p>Вивчення організації та методики проведення занять з підготовки тих, хто навчається, до дій у НС при підготовці СОТ з питань ЦЗ.</p>	1	<p>Вивчення вимог нормативно-правової бази з питань ЦЗ для підготовки тих, хто навчається, до дій у НС при підготовці СОТ з питань ЦЗ.</p> <p>Підготовка навчально-матеріальної бази</p>

1	2	3	4
			для проведення занять з ЦЗ.
2.6	Вивчення загальних заходів безпеки при проведенні СОТ з питань ЦЗ.	2	Проведення інструктажів та визначення правил безпеки при підготовці та проведенні навчання для всіх учасників СОТ з питань ЦЗ. Перевірка інструкцій з заходів безпеки на всіх навчальних місцях, перевірка медичних засобів для надання допомоги постраждалим. Інформування всього персоналу СГ про проведення тренування. Уточнення інструкцій з заходів безпеки.
2.7	Перевірка комісією СГ готовності учасників до проведення СОТ з питань ЦЗ.	2	Перевірка комісією СГ плануючих документів, знання загальних заходів безпеки та особистої підготовки працівників штабу керівництва тренуванням та керівників пожежно-рятувальних підрозділів добровільної пожежної охорони для визначення готовності до проведення СОТ з питань ЦЗ. Усунення виявлених недоліків.
3	<i>Заключна частина</i>	10 хв.	Підведення підсумків інструктивно-методичних занять, відповіді на запитання.

МВН _____ курсів III категорії

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 20__ р.

Додаток 5
Варіант

Заняття проведені		
Назва суб'єкту господарювання	Дата	Підпис МВН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач _____ курсів III
категорії (начальник циклу
практичної підготовки)

_____ (підпис, ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 20__ р.

План
проведення інструктажів до підготовки проведення спеціального об'єктового
тренування з питань цивільного захисту
на _____
(назва суб'єкту господарювання)

№ з/п	Навчальні питання та їх короткий зміст	Час (хв.)	Методичні вказівки з проведення методичного супроводу протипожежного тренування
1	2	3	4
1.	Вступна частина.	10 хв.	Знайомство з керівництвом суб'єкта господарювання. Відрекомендуватися, доповісти про мету перебування і про час, який передбачений для роботи на підприємстві.
2.	Основна частина	4 год.	
3.	Надання методичної допомоги суб'єкту господарювання у підготовці навчально-виробничої бази до відпрацювання практичних заходів спеціальних об'єктових тренувань з питань цивільного захисту.	4	Згідно плану методичного супроводу практичної підготовки до дій у НС.
3.1	Загальні вимоги щодо позначень (знаки, покажчики, прапорці, пояснювальні написи), що використовуються для імітації на навчальних місцях (ділянках) призначених для проведення практичних заходів СОТ з питань ЦЗ.	1	Вивчення загальних вимог щодо позначень (знаків, покажчиків, прапорців та пояснювальних написів) для проведення практичних заходів тренування. Визначення порядку встановлення позначень (знаків, покажчиків, прапорців та пояснювальних написів) для позначення місць (ділянок) для проведення практичних заходів тренування.
3.2	Проведення рекогносцировки навчально-виробничої бази для проведення СОТ з питань ЦЗ згідно з планом рекогносцировки місць практичного відпрацювання питань тренування.	1	Визначення складу групи рекогносцирування, порядку огляду навчальних місць та виробничих об'єктів, де планується відпрацювання етапів СОТ з питань ЦЗ, часу проведення рекогносцировки, згідно з планом рекогносцировки місць практичного відпрацювання питань тренування.

1	2	3	4
			Усунення виявлених недоліків.
3.3	Практична підготовка навчально-виробничої бази до проведення СОТ з питань ЦЗ.	1	Визначення навчальних місць (ділянок) з практичного відпрацювання заходів і робіт. Призначення відповідальних осіб за підготовку навчальних місць (ділянок). Визначення терміну готовності навчальних місць (ділянок). Визначення порядку організації і проведення імітації НС (руйнувань, пожеж, вибухів, зон затоплення і зараження, задимлення, аварій на трубопроводах і ємкостях).
3.4	Перевірка комісією СГ підготовки навчально-виробничої бази до проведення СОТ з питань ЦЗ.	1	Огляд з визначенням ступеня готовності навчально-виробничої бази до проведення СОТ з питань ЦЗ, що включає територію СГ з виробничими будівлями, спорудами, різного роду комунікаціями, а також спеціально створені навчальні місця з урахуванням специфіки діяльності та особливостей територіального розміщення СГ. Усунення виявлених недоліків.
3.	Заключна частина	10 хв.	Підвести підсумки інструктажів, відповісти на запитання

МВН _____ курсів III категорії

(підпис)

(ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 20__ р.

ЗВІТ
про організацію проведення спеціального об'єктового тренування
з питань цивільного захисту

за темою: _____

Тривалість тренування _____

Керівник тренування _____

До тренування залучались:

керівний склад _____ осіб;

комісія з питань НС _____ осіб;

евакуаційні органи _____ осіб;

добровільні пожежні дружини (команди) _____ осіб;

інші працівники _____ осіб.

1. Оцінка готовності на період проведення тренування СГ до реалізації інструкцій щодо дій персоналу СГ у разі загрози або виникнення НС, планів локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, ЦЗ на особливий період, у тому числі:

якості відпрацювання плануючих документів для організації діяльності з питань ЦЗ;

стану утримання та підготовки до використання за призначенням захисних споруд ЦЗ;

заходів із завчасного накопичення і підтримання у готовності засобів радіаційного та хімічного захисту;

створення матеріального резерву та запасу майна ЦЗ;

стану підготовки керівного складу органів управління, добровільних пожежних дружин (команд);

функціонування об'єктової (локальної) системи оповіщення та організації порядку доведення до персоналу інформації про загрозу виникнення або виникнення НС;

організації заходів щодо забезпечення пожежної та техногенної безпеки.

2. Повнота і якість відпрацювання плануючих документів з тренування.

3. Відповідність відтворення (імітації) навчальної обстановки характеру виробництва, відповідність ввідних даних щодо обсягу, ступеня деталізації, джерел та часу їх надходження з урахуванням реальних можливостей. Зміст ввідних даних щодо розвитку обстановки.

4. Оцінка дій органів управління.

Строк проходження інформації про загрозу виникнення або виникнення НС від чергової диспетчерської служби об'єктового рівня до чергової диспетчерської служби місцевого рівня.

Дії органів управління під час введення режиму підвищеної готовності: організація роботи комісії з питань НС, розгортання засобів управління та організація на них роботи, приведення у готовність системи зв'язку та обміну інформацією, вжиття заходів щодо захисту персоналу та забезпечення сталого функціонування СГ.

Дії органів управління під час введення режиму НС:

приведення у готовність до дій добровільних протипожежних формувань, що залучаються до ліквідації НС, призначення керівника робіт з ліквідації наслідків НС,

організація збору та узагальнення даних і оцінки обстановки, правильність розрахунків, підготовка обґрунтованих пропозицій щодо рішень та відповідності завдань, поставлених перед підлеглими.

Організація і здійснення заходів з локалізації та ліквідації НС, пожеж із залученням необхідних сил та засобів.

Забезпечення взаємодії з органами управління і силами, визначеними для проведення спільних заходів і робіт з ліквідації наслідків НС.

Організація основних видів забезпечення під час дій у зоні НС.

Розроблення документів на проведення відповідних заходів з ЦЗ, чітке і наочне позначення обстановки.

Особиста присутність керівництва на місцях проведення практичних робіт, контроль за діями чергової диспетчерської служби, керівників структурних підрозділів суб'єкту господарювання, інженерно-технічних працівників щодо оперативного залучення сил і засобів для локалізації аварії, пожежі.

5. Оцінка дій підрозділів добровільних пожежних формувань, що навчаються.

Правильність і доцільність прийнятих керівниками рішень. Своєчасність висування до об'єкту (місця) проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.

Результати практичних дій підрозділів добровільних пожежних формувань з використання засобів механізації, техніки, приладів, розбирання завалів, рятування уражених та надання їм домедичної допомоги.

Організація робіт, пов'язаних із забезпеченням сталого функціонування СГ та першочерговим життєзабезпеченням постраждалих.

6. Відпрацювання сигналів оповіщення ЦЗ і дій персоналу за ними.

7. Перелік робіт, виконаних з метою удосконалення складових системи ЦЗ СГ у період підготовки та проведення СОТ з питань ЦЗ.

8. Перелік матеріалів з моделювання надійності роботи СГ у разі можливого впливу аварій і НС на інженерно-технічний комплекс об'єкта для проведення подальших організаційних, технологічних та інженерно-технічних заходів.

9. Результати СОТ з питань ЦЗ, обговорені на засіданні комісії з питань НС СГ (протокол № _____ від _____ додається).

Керівник навчання

(посада, підпис, ініціали, прізвище)

Посередник при керівникові
навчання

(посада, підпис, ініціали, прізвище)